

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Valja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

TELEFON: CHELSEA 2878
NO. 222. — ŠTEV. 222.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1933, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

NEW YORK, MONDAY, SEPTEMBER 22, 1930. — PONDELJEK, 22. SEPTEMBRA 1930

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHELSEA 2878

VOLUME XXXVIII — LETNIE XXXVIII

NEMŠKI FAŠISTI SO ZAČELI "PREBUJATI" NEMČIJO

REPUBLIKANSKA VLADA JE SKLENILA TRDNO VZTRAJATI NA DOSEDANJEM STALIŠČU

Fašističnemu pohodu je sledil sponad med fašisti in komunisti. — Vlada pravi, da gre le za osamljene slučaje nemirov in izgredov ter se ni bat nobenega resnega puča. — Lepaki z napisom: "Nemčija, prebudi se!"

BRANDENBURG, Nemčija, 20. septembra. — Nocjo je prišlo tukaj do ostrih sponadov med fašisti in komunisti. Nemški fašisti so se pripeljali na tovornih avtomobilih v delavski del mesta ter začeli pozivati delavce, naj se jim pridružijo. Delavci so jim pa odgovorili z batinami in kamenjem.

Dosti fašistov so morali odvesti težko ranjenih v bolnišnico.

BERLIN, Nemčija, 21. septembra. — Nemška vlada je izdala oficijelno poročilo, v katerem pravi, da so fašistični in komunistični izgredi le lokalnega pomena ter da se ni bat nobenega splošnega upora.

Po mnenju nemške vlade obstaja fašistična nevarnost le v fantaziji revolucionarnih delavcev.

Vlada je baje natancno informirana o moči fašistov in komunistov ter ve, koliko orožja imajo na razpolago. O kaki oboroženi vstaji ni zaenkrat nobenega govora. Po vladnem zatrdilu je pruska polica popolnoma zanesljiva ter z dušo in telesom vdana republiki.

Vse govorice, da so naročili fašisti ogromne množine orožja, so neutemeljene.

V slučaju kake resne potrebe bi bila tekom par ur mobilizirana vsa oborožena moč države za zaščito republike.

Vlada pa ne more utajiti, da so vse ceste polne fašistov, ki dele letake z napisom: — Nemčija, prebudi se!

Državni kancler Bruening je rekel včeraj zastopniku United Press, da sta trezna razsodnost nemškega naroda in njega zgodovinska pridnost najboljša garancija za podvig nemškega gospodarstva.

Tudi on je zanikal vse govorice o predstoječem državnem puču.

— Lokalni nemiri, — je rekel Bruening, — so se že prej vršili. Toda policijska sila raznih nemških držav popolnoma zadostuje, da se te nemire v kali zatre.

LLOYD GEORGE O POLOŽAJU

Nezaposlenost narašča in država se razkraja. — Kljub temu pa nočejo strmoglavit sedanjega ministrskega predsednika MacDonalda.

NEW MARKET, Anglija, 20. septembra. — Lloyd George je imel danes tukaj na zborovanju liberalcev govor, v katerem je rekel, da je postala potrebna popolna nova orientacija celega gospodarskega življenja naroda.

Iza najbolj tematnih dni svetovne vojne ni bil počasni tako žalosten kot sedaj. Nezaposlenost narašča vsak teden, ne po bataljonih, temveč po divizijsih, in konca ni videti nikjer.

Anglija ne gre le skoz grizo, temi strašnejše preti. Tudi razkroj celarstva v Indiji in Južni Afriki kaže isto stvar.

Nesreča v tovarni.

BRISTOL, Pa., 21. septembra. — V tovarni Samuel Jackson & Sons je nastala eksplozija, vse česar je bila neka delavnica na mestu usmrčena, več drugih pa težko poškodovanih.

Kaj je povzročilo eksplozijo, se zaenkrat še ni dalo dogmati.

VELIK VIHAR OB ANGLEŠKI IN FRANC. OBALI

Številni parniki so nasledili. — Mornar rešilne ladje je utenil. — Razne druge težkoče.

LONDON, Anglija, 20. septembra. — Močan vihar, ki je včasih dosegel naglico 85 milij, je včeraj vletel na iztočni obal angleških otokov ter tudi v severnih provincah Francije. Ta vihar je povzročil na morju veliko škodo.

Vsaj dvajset parnikov je spončilo, da se nahajajo v velikih stiskah. Ko je vlačilni parnik Aurora hotel na pomoč italijanskemu tovornemu parniku Toscana, je vrglo morje preko krova nekega mornarja, ki je seveda utenil. Vsi poskusi, da ga rešijo, so ostali brez uspešni. Vlačilni čoln se ni mogel približati italijanski ladji in moral se zopet vrhniti v pristanišče brez pomoči, dočim je nesel veter ogroženo ladjo proti obali.

Francoski skuner Madeleine Tristan je nasedel pri Portland na skalne ter so ga valovi popolnoma razobil.

Sest mož je bilo rešenih s pomočjo vrvi, katero so izstrelili na krov ladje.

DVANAJST POLICISTOV ARETIROVAN

INDIANAPOLIS, Ind., 20. septembra. — Zvezne oblasti so začele veliko gonjo proti vtihotapljanju žganja v Indianapolis. Koj pri dan je bil arteriran dvanajst mestnih policistov, ki so šli butlegarjem na roko.

IZSELJEVANJE IZ NEMČIJE

BERLIN, Nemčija, 21. septembra. — Lani se je izselilo iz Nemčije štirinajst tisoč industrijalcev, deset tisoč kmetov, sedem tisoč služabnikov ter dvanajst tisoč oseb brez posebnega poklica.

V zadnjih desetih letih se je izselilo iz Nemčije nad pol milijona oseb.

BREZPOSELNOST V NEW YORKU

V New Yorku so otvorili brezplačno občinsko posredovalnico za delo.

Vsek dan je na razpolago komaj par sto služb, dočim se zbira pred mramor na tisoče in tisoče nerazpoloženih.

Kaj je povzročilo eksplozijo, se zaenkrat še ni dalo dogmati.

POLICIJA ZASLEDUJE MORILCE

Sedem oseb je pridržala policija kot priče umora prohibicijskega agenta. — Pivovarnar najel stražnike.

V prvih poročilih iz Elizabeth, N. J., se je glasilo, da je bilo sedem prohibicijskih agentov napadenih in razočerenih od nekako enega dučata gangsterjev.

Agenti so namreč vpisovali napad na Rising Sun pivovarno, a prvotna poročila so bila pretirana, kajti prisvasti so bili prizadeti le tri gangsterji.

Oblasti šejo sedaj tri moške ki prihajajo iz New Yorka, Philadelphia in Camdenca, N. J.

V celoti je bilo areteriranih dvajset uslužbenec pivovarne. Policia jih je pridržala kot priče.

Sedanja poročila pravijo, da so agenti najprvo razočarili vse uslužence ter jih nato zaprli v strojni prostor.

Okrajni državni pravnik Davis je rekel danes, da je bil eden treh storilcev identificiran, dočim sta znana imena ostalih. Uslužbil jih je lastnik pivovarne, da prepreči take napade.

Prva poročila ne omenjajo nikakih izgub.

Ko je proti večeru začelo naraščati razburjenje prebivalstva, je prosil župan za nadaljnje čete.

NEMIRI

NA KUBI

Ameriška kompanija hoče pregnati s svojega zemljišča nad šeststo družin. — Ljudje vztrajajo pri svojih pravicah.

HAVANA, Kuba, 20. septembra. — V Šagu de Tanamo v provinci Oriente se je pričelo prebivalstvo pantati, ko so skušali vojaki na poselje zunanjega ministra pregnati 660 družin iz stanovanj.

Ljudje prebijajo že več let na zemljišču, ki ga je kupila Atlantic Fruit & Sugar Company. Vsega skupaj stanuje tam 3726 oseb. Ljudje pravijo, da je zemlja vladna last ter da so se njihovi predniki naselili tam že pred več desetletji.

Ker niso hoteli mirno zapustiti svojih domov, je začelo vojaštvo nanje strelijeti. Na povelje oblasti je bilo areteriranih sedemnajstdeset oseb.

Prva poročila ne omenjajo nikakih izgub.

Ko je proti večeru začelo naraščati razburjenje prebivalstva, je prosil župan za nadaljnje čete.

ZADNJI DNEVI S. A. ANDREE-JA SO SKRIVNOST

Nikakega pojasnila ni v dosedanjih objavljenih dnevnikih. — Zapiski voditelja so se končali dne 2. oktobra.

OSLO, Švedska, 20. septembra. — Dnevnik Salomona Augusta Andreja se je končal dne 2. oktobra, ko se je pripel omotil pod taboljšem ponesrečenih polarnih raziskovalcev ter je morala majhna skupina poiskati pribeljališča na White otoku.

Od tega trenutka naprej je treba izpopolniti povest z domnevami.

Nils Stringberg ni mogel nesreči včasih zaznamovati od 17. oktobra naprej. Götovo je le, da je Stringberg prvi umrl, kajti pokopal ga je Andrej sam. Mogoče mu je pomagal tudi Fraenkel.

Od zadnjih dveh pa je Andrej najdalje živel. Kaj se je zgodilo po 17. oktobru, ni mogoče reči ničesar gotovega.

Ko so se raziskovalci konečno zavlekli na Beli otok, so bili že vsi izčrpani in bolni.

Dnevnik omenja, da imajo vsi bolne noge in drisko. Govori o poskuših, da si zgradi varnostno središče iz naokrog plavajočega lesa. Vsi pa so bili preveč izčrpani, da bi zavrnili začeto delo. Dobro so le zavarovali svoje instrumente in dnevne.

Lahko je domnevati, da jih je zavlekla kakšna naravna katastrofa, na primer kakšni snežni vihar.

Malo vrednega je teorija, da so se zadušili od plina, ker niso prebivali v kolibah.

Lahko pa se domnevata, da so se zastrupili z mesom v kanah, kajti to meso ni bilo takrat še tako dobro pravljeno kot danes.

SMRTNA KOSA.

Dolgoletnemu zastopniku našega lista Mr. Josephu Bishnu je po dolgotrajnem trpljenju umrl, uzorna žena in skrbna mati svojih otrok.

Našemu prijatelju Mr. Bishnu izrekamo sožalje.

MANDŽURSKE ČETE NA POTI PROTI JUGU

Pričakuje se skorajšnega konca dolge državljanske vojne. — Stališče Čang Hsue Lianga se vedno dvomljivo.

CANGSAJ, Kitajska, 20. septembra. — Čete mandžurskega diktatorja Čang Hsue Lianga, so prodirevale danes proti jugu, v smere proti Tiensinu in Pekingu.

Napraviti hoče konec državljanske vojne med vstaško severno zvezo ter nacionalistično armado v Nakingu.

Resnični nameni Čanga so še vedno nejasni.

V dobropoučenih krogih smatrajo, da je mogoče mandžurski diktator prinesti Kitajski mir, a drugi se boje, da išče Čang Hsue Liang le plena in da hoče razširiti svoje gospodstvo od bogate Mandžurije do Rmene reke.

Istočasno pa so prišla iz Mandžurije poročila, da je nacionalistična armada porazila vstaša v provinci Honan ter jih vrgla nazaj proti Čangšiu.

Neposredno, a ne povsem nepričakovano, poročilo, da je posegel vmes tudi Čang Hsue Liang, je spravilo nov faktor v položaj, ki bo mogoče prinesi konec dolgi državljanske vojne.

Splošno pa domneva, da bo predsednik Čang Kaj Sek zahteval splošno mirovno konferenco, katere bi se udeležila kot zastopnika severne zvezze tudi general Feng Hsu Liang in Jen Šin Šan.

V merodajnih krogih pa pripisujejo mandžurskemu mogotcu odprtje želje, da bi konečno zavladal na Kitajskem ter kajti medtem se bliža delzeli vedno bolj komunizem. Razgrajajo tudi banditi, ki nepre-

stavljajo, da se študentje ne smejo brigati za politiko, če hočejo v šoli napovedati. Indijske oblasti domnevajo, da se študentje ne smejo brigati za politiko, če hočejo v šoli napovedati.

JUBELPORE, Indija, 21. septembra. — Vladu indijskih centralnih provinc je danes sklenila zapreti vse vladne šole in vsečilnišča. Vzrok te je baje agitacija za civilno ne-pokorščino.

Vlada je objavila, da bodo šole toliko časa zaprte, dokler ne bošta med prebivalstvom zavladala tak mir in vzdržnost, kot sta potrebova za delovanje teh zavdov ter napredovanje učencev.

Oblasti zatrjujejo, da izrabljane učence v politične svrhe onemogočajo višjo izobraževanje.

Strankarska propaganda je tudi tako razdeljala disciplino v indijskih domovinah, da je uničena vsa autoriteta staršev.

ZATIRANJE DOMAČINOV V INDOKINI

MARSEILLE, Francija, 21. septembra. — Kolonialni minister François Pétain je danes branil akcijo kabine proti revolucionarjem in vstajem v francoski Indokini.

Kitajska revolucija se je začela širiti tudi v druge dežele vsled česar je kabinet izdal naravnost zatirale odredbe proti tamošnjemu prebivalstvu.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakaer, President Louis Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
In Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenčni nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošljati po Money Order. Pri spremembri kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališča naznam, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

Telephone: Chelsea 3878

ODGOVOR KANADE

Naša severna sosedka Kanada je uveljavila novo carinsko postavo oziroma izpremenjene določbe v tej postavi.

Uradno se naznanja, da je zvišana carina nanekaterem predmete v svrhu, da Kanada zaščiti svoj delavski trg, da zmanjša nezaposlenost itd.

Samoposebi umevno je, da Kanada ne bo uradno priznala, da gre pri carinski reviziji edinole za represalije proti Združenim državam.

To je predvsem iz tega razvidno, ker je Kanada zvišala carino le na tako blago, kojega uvoz v Združene države je potom Hawley-Smootove carinske postave otežkočen ali pa sploh nemogoč.

Kanada daje milo za draga.

Če bi se pa navzlic temu pojavili dvomi, da gre za represalije proti Združenim državam, odpravi vse te dvome londonsko poročilo, ki odkrito govorji o gospodarski vojni med obema državama.

V Angliji si še niso na jasnem, kako se bo obnesel novi kanadski tarif z ozirom na angleško eksportno trgovino v dominij.

Boje se, da materinska dežela ne bo na takem dobičku kot se je v začetku domnevalo.

Toda Angleži ne zamerijo Kanadeem, kajti v poročilu je rečeeno dobesedno: — Angleški trgovci pripisujejo vso krvido carinskemu sistemu Združenih držav. Koral, ki ga je napravila Kanada, smatrajo v prvi vrsti za resno gospodarsko vojno med Združenimi državami in Kanado. To vojno je pa povzročil ameriški Hawley-Smootov tarif. Po njihovem mnenju se Kanada bori, naslonjena s hrbotom na zid. Kanada najbrž ne bo zanemarjala Anglije, če jo bo pa kljub temu zanemarjala, pač ne bo mogla storiti drugega.

Če govoriti o poročilo o gospodarski vojni med Kanado in Združenimi državami, ni to nikaka prazna fraza.

Povišano carino, ki ima stopiti v veljavno, smatra za potrebno odredbo.

V prihodnjem zasedanju kanadskega parlamenta bo ta odredba brez dvoma odobrena. Razen tega govorite tudi o splošni reviziji carinske postave, kar seveda ne pomenuje nič drugega, kot revizijo nazgoraj.

V ministrskem predsedniku Bennettu imajo močno oporo, posebno ker so obljubili, da ne bodo zvišali cene svojemu blagu.

PREPOVEDANI ZVOČNI FILMI

Lastnik neke hiše v Toulousi je fotograf predvajati samo nene slike. Na pritočbo svojih najemnikov zahiteval od bližnjega kinematografa, naj ne predvaja več zvočnih filmov, ker preveč motijo bližnje stanovalec. Lastnik kinematografa seveda ni moral ugoditi pritočbi in zadeva je romala pred sodiščem. Slednje je ugodilo toliko in odslaj sime kinematografom.

Kino mora ali območnikiti, ali si poskusi druge prostore.

GROZDJE! GROZDJE! GROZDJE!

Naprodaj več kar PRVE VRSTE bele
ga in črnega grozdja.

Ne zaksnitite to priložnost!
BRZOJAVITE ZA CENE!

WALTER PREDOVICH
717—24 STREET
SACRAMENTO, CALIFORNIA

SKITSKE IZKOPINE V SI- BLJU

Barbarski narod Skitov, ki jih poznamo iz spisov raznih antinčnih partij, je prebival na severozahodnih mejah tedaj znanega sveta, predvsem na obalah Črnea in Kaspijskega morja. Vsi vladari straga, veka so imeli obilo posla s temi prednimi jezdeci, ki so se na svajilih urnih konjih bliskoma pojavljali, udarjali in izginjali, tako da bojni pohodi Rimjanov, Grkov in Perzijcev niso imeli nikakega uspeha. Pravo domovino Skitov pa je bilo srednjeazijsko gorovje Altaj, kjer so Skiti imeli razmeroma dobro razvito državnost in omiko. Da si so bili po včjetju delu nomadi, so se v središču vendar bavili tudi s poljedelstvom, se bolj pa z obrto in ruderstvom. Ostanke takačnega cast, razvaline plavžev in rudniške rove so v teh deželah že davno odkrili ruski potovalci in raziskovalci. Zadnji je Rus Mincov leta 914 preiskal te kraje in napravil področno kartu starih kulturnih središč. Po vojni pa je sovjetska akademija znanosti poslala v te kraje profesorja Rudeika, čigar raziskovanja so znatno pripomogla k počnjanju davne srednjeazijske omike. Rudenko je našel grob skitskega kneza, obstoječ iz dveh oddelkov. V prvem je bil pokopan knez sam, v drugem pa njegovi konji, ki so jih zaklali ob pogrebu, da bi pokojniku takoj služili na drugem svetu. Knežev grob je oropan in so v njem našli le prazno raken, del preproga, ki je pokrivala stene grobnice ter razne hišne predmete. Razbojniki so skali vlotiti tudi v oddelki, kjer je bilo pokopanih deset konj, pa se jih je orodje pri delu polomilo. Ostanki orodja leže v votlini, ki so jih izdelali razbojniki. Ker so tla stalno zamrzajo, so konjska triplja dobro hranjenja predvsem pa konjska vprega, ki je naravnost učinkovito delo nekdanje obri. Vprega in jermenje je obito s srebrnimi in zlatimi ploščicami, na katerih so upodobljeni strelci, ptice ovni, srne in razne roparske živali. Dva izmed najdenih konj imata na glavah krinke, izdelane iz usnja in klobučevine. Krinke so obite z zlatimi ploščicami, na katerih so upodobljeni strelci.

Profesor Rudenko je predložil sklepko po obliki sedel in po načinu groba, da je pri tem ljudstvu severni jelen razmeroma zelo pozno izpodrl konja. Konjska tripla, ki jih je mraz do danes ohranil, so odpeljali v Lenigrad, da jih presejejo biologji in zoologi.

ZAHVALA

Predno odpotujem v stari kraj s parnikom "Saturnia", pozdravljam in se zahvaljujem uradnikom in članom društva S. N. P. J. v Mure. Pa, in vsem prijateljem, ki so mi kaj darovali, ali sicer kaj dobrega storili zame ter me spremili na kolodvor. Posebno se zahvaljujem Mrs. Mary Krane za njen trud in naklonjenost napram meni.

Zahvaljujem se tudi Sakser State Bank v New Yorku, ki je poslala svojega uradnika na postajo po mehi ter mu vse tako hitro in točno prekrbelha za potovanje ter uredila gledi denarja, zato jo rojakom toplo priporočam:

Aleis Lušina.

ADVERTISE IN "GLAS NARODA"

ZGODOVINSKI SPOMIN

V teden "Weltbühne" priobčuje Egon Ervin Kisch zanimive spomine češkega socialdemokrata Františka Modračka na njegove stike z Leninom. Zato ga je davno pred vojno zelo prezetenilo, ko je priselil k njemu neki poljski socialdemokrat in mu prinesel pozdrav sodruga Leninova. Krupska piše v svojih spominih:

"Modraček mi je žrtvoval ves dan. Priovedovala sem mu o ruskem pokretu, in on mi je prišel o avstrijskem. Njegova žena mi je pokazala lepe čipke in me pozastrelila.

Reporterska sreča ni zapustila Kiska niti pri tem podrobnosti. Iz Modračkovega spomina je ujel zanimivo ugotovitev, da ni šlo za knedlik, temveč za gulaš in celo za gulaš iz konjskega mesa. Ustanovitelj češkega delavskega združenja mi je prišel v troke.

"Nekaj mesecev po odhodu sodruga Mayerja se je ustavila zgodaj zjutraj pred našo hišo v Koljarjevi ulici kočija, iz katere je izstopila okroglo 30 let starca, skromno oblečena gospa simpatične zunanjosti — Mayerjeva žena. Ježila se je, da je izvoček toliko računa. Bil je zgovornejši od svojega moža, govorila je dokaj dobro nemško in pravila je, kako je bila z možem v izgnanstvu. Pozneje je bila domača učiteljica pri bogatem ruskem trgovcu, zdaj pa potuje z možem v tujino. Jaz sem živel takrat v zelo slabih razmerah, tako da je moglo moja žena postreči tujki samo s kavo in golažem iz konjskega mesa. Soseda je nam že več dni prigovarjal, naj poskusimo s konjskim mesom namesto jedi brez meseca. In baš tistega dne je vzel moja žena ta nasvet k srcu. Bala sva, da se bo tujka to opazila in da ne bo hotela jesti, toda bila je očividno zelo lačna in zato ji je jed teknila, kakor tudi nama. Vožnja iz Rusije je močno utrudila. Zato je žena postalna našo posteljo in tujka je nekaj ur spala. Zvezčer, ko so delavci vrčali iz tovarn, sem spremil na kolodvor, od koder se je odpeljala v Monakov.

Pred božičnimi prazniki je dobila Modračkova hčerka od gospa Mayer iz Monakova škatlico igrač, zvezdic in druge robe za božično drevesce. Veliko zvezdo z angelom hrani še zdaj. Pošiljke, ki so prihajale na sodruga Mayerja ali katere je Mayer posiljal Modračku, da bi jih posiljal dalje v Rusijo, so hodile dokaj dolgo, dokler ni policija nekoc odprala zavoda ruskih knjig in Mayer je nemudoma ustavil posiljke na njegov naslov.

Cez več let, ko je hotel Modraček ugotoviti da je bil Mayer res Lenin, je pregledal poštne recepcije dotednih posiljek. Toda vsi so se glasili na tuje ime. Končno je našel potrdilo vročiške pošte z dne 3. maja 1901 za komaj nekaj dnevov. Konec je imel brat, ki je mraz do danes ohranil, so odpeljali v Ljubljano, da prebereta pismo z nemškim naslovom: "Frau Ulianov, Moskau". Iz tega je končno spoznal, da je res imel stike z Leninom in njegovo soprogo. In zdaj potrjuje točnost podatkov v spominih Leninove soprove. Samo da se on ne spomini več "knedlikov", ona pa ne konjskega gulaža.

Cez več let, ko je hotel Modraček ugotoviti da je bil Mayer res Lenin, je pregledal poštne recepcije dotednih posiljek. Toda vsi so se glasili na tuje ime. Končno je našel potrdilo vročiške pošte z dne 3. maja 1901 za komaj nekaj dnevov. Konec je imel brat, ki je mraz do danes ohranil, so odpeljali v Ljubljano, da prebereta pismo z nemškim naslovom: "Frau Ulianov, Moskau". Iz tega je končno spoznal, da je res imel stike z Leninom in njegovo soprogo. In zdaj potrjuje točnost podatkov v spominih Leninove soprove. Samo da se on ne spomini več "knedlikov", ona pa ne konjskega gulaža.

Rojak je bil naravnost prenatično polno fanatičnih vernikov, ki so se pehali drug preko druga.

ŽIDOVSKA VERSKA LOČINA

HASIDOV

Češki listi poročajo o čudnih dogodkih ob otvoritvi novega židovskega svetišča v selu Solotvini v Podkarpatski Rusiji. V Solotvino je priselil iz Karlova Varova hasidski rabin Israel Hagger, ki ga pravoverni Hasidi smatrajo za svetnika in cudodelnika. Rabin je bil povabljen, da posveti novo sinagogic v Solotvini. Ni postali so rabinci o avstrijskem. Njegova žena mi je pokazala lepe čipke in me pozastrelila.

"Modraček mi je žrtvoval ves dan. Priovedovala sem mu o ruskem pokretu, in on mi je prišel o avstrijskem. Njegova žena mi je pokazala lepe čipke in me pozastrelila.

Reporterska sreča ni zapustila Kiska niti pri tem podrobnosti. Iz Modračkovega spomina je ujel zanimivo ugotovitev, da ni šlo za knedlik, temveč za gulaš in celo za gulaš iz konjskega mesa. Ustanovitelj češkega delavskega združenja mi je prišel v troke.

"Nekaj mesecev po odhodu sodruga Mayerja se je ustavila zgodaj zjutraj pred našo hišo v Koljarjevi ulici kočija, iz katere je izstopila okroglo 30 let starca, skromno oblečena gospa simpatične zunanjosti — Mayerjeva žena. Ježila se je, da je izvoček toliko računa. Bil je zgovornejši od svojega moža, govorila je dokaj dobro nemško in pravila je, kako je bila z možem v izgnanstvu. Pozneje je bila domača učiteljica pri bogatem ruskem trgovcu, zdaj pa potuje z možem v tujino. Jaz sem živel takrat v zelo slabih razmerah, tako da je moglo moja žena postreči tujki samo s kavo in golažem iz konjskega mesa. Soseda je nam že več dni prigovarjal, naj poskusimo s konjskim mesom namesto jedi brez meseca. In baš tistega dne je vzel moja žena ta nasvet k srcu. Bala sva, da se bo tujka to opazila in da ne bo hotela jesti, toda bila je očividno zelo lačna in zato ji je jed teknila, kakor tudi nama. Vožnja iz Rusije je močno utrudila. Zato je žena postalna našo posteljo in tujka je nekaj ur spala. Zvezčer, ko so delavci vrčali iz tovarn, sem spremil na kolodvor, od koder se je odpeljala v Monakov.

Pred božičnimi prazniki je dobila Modračkova hčerka od gospa Mayer iz Monakova škatlico igrač, zvezdic in druge robe za božično drevesce. Veliko zvezdo z angelom hrani še zdaj. Pošiljke, ki so prihajale na sodruga Mayerja ali katere je Mayer posiljal Modračku, da bi jih posiljal dalje v Rusijo, so hodile dokaj dolgo, dokler ni policija nekoc odprala zavoda ruskih knjig in Mayer je nemudoma ustavil posiljke na njegov naslov.

Zamenjava Leninovega imena je v zvezi še en zapletljaj, ki je pravzaprav privedel Kischia na sled Modračkove uideležbe v Leninovem življenju. Krupska namreč prioveduje v svojih "Spominih na Lenina", kako je z njim preživel sibirske izgnanstvo in kako se je moral leta 1900 posloviti od njega, kajti njena kazen se ni bila končana. Pri prvi prilikai je pa odpravila za njim in sicer na naslov, katerega je pustil: "František Modraček, Praga-Vršovice". Lenin je bil sicer pred odhodom sporabil, da prebiva v Monakovem, toda dotedno pismo so carske oblasti prestregle. Krupska je bila vsa iz sebe, ko je moč navzlic njeni brzjavki na prškem kolodvoru ni pričakoval. Najela je izvočka in se odpeljala v delavsko predmestje, kjer je našla v četrtem nadstropju neke hiše pravo stanovanje. Odprala je Čehinja: "Modraček, kje je Modraček?" je vrazilnila Na-

Peter Zgaga

Dobro vzgojena, toda moderna hčerka je rekla svojemu ocetu:

— Zaroko sem razdrila.

— Zakaj pa? — jo je vprašal oče prezenec.

— On je atelist, to se pravi, da ne veruje niti v nekdo niti v nebo.

— Veš, kaj, kar poroči se z njim.

Tako ga najlaže izpreobrneš. Kar karhitr ho

DRUGA

ROMAN ŽIVLJENJA
Za Glas Naroda priredil G. P.

22

(Nadaljevanje.)

— Odrešenje, od česa, Lora? Ali ni teta dobra s teboj?

— O — zelo dobra... Jaz pa sem v njeni hiši in njenem življenju odveč. Takrat, pri vas, sem bila vsak koristna tvoji materi — in to mi je dajalo samozavest!

Tukaj pa je toliko birkidkih spominov!...

Govorila je te besede enostavno ter brez čustva, kot lekcijo, katere se navadi človek.

V njenih očeh je bil tako žalosten izraz, da je srce Rudolfa Bergmeista naenkrat zaigralo.

Najrajsi bi jo vzel v svoji roki, pokril njen obraz s poljubi ter ji zasepetal:

— Ce se čuti takozveno, zakaj ne prideš k meni? Ti veš vendar, da te ljubim in da ti lahko nudim dom?

Spomin na ostri odpor pa ga je napravil strašno previdnim.

Vsled tega je rekel le:

— Lora, zakaj pa hočeš iti k tujim ljudem, ko je vendar...

— Ni samo to, — ga je prekinila hitro, ker je čitala v njegovih očeh, cesar si ni upal izgovoriti.

Močna rdečica je obilala njen obraz.

— Ne nadaljuj, Rudolf! Bodu usmiljen. Ne morem drugače kot iti proč. Sicer bom umrla.

— Ti ljubiš nekega ter hočeš zbežati od njega, — je rekел on žalostno.

On je čital v njenih očeh, kar so zamolčala njena usta.

Mesto vsakega odgovora je Lora z desnico pokrila svoj obraz ter se pricela tihom jokati.

Bila je koncu svojih moči.

Rudolf je vzel njen drugo roko in tako sta sedela drug poleg drugega, kot brat in sestra, brez vprašanja in brez pojasnil.

On je vedel, kaj mora storiti... Noben tretji ne more pomagati. Vsa ka tolažnina beseda bi bila kot ostra piščica v njenem odprtih rancu.

Tajno upanje, s katerim je prisel, je izginilo. Ta ura pa mu je prinesla nekaj sladkega in velikega.

Njena bolest in njen zaupanje je izbrisalo razliko med njima. Nikar si nista stala bliže kot sedaj.

Lora je naenkrat dvignila glavo ter osušila svoja lica.

— Kakšen človek je ta tvoj prijatelj? — je vprašala ter se z velikim napornom ohrabriala.

— Ali mislis, da bi mogla dobiti službo v njegovem hiši?

— Gotovo, ce le hočeš! Pisal mu bom takoj jutri ali še boljše, napravil bom stransko pot v Oberwalden. Ta kraj leži le dve uri vožnje od Tiefbacha. Henrik Stork je prijazen, pošten človek, nekoliko robat, kot so vsi zdravniki na deželi, a v bistvu zelo dober ter zelo dostojen. Žena je zelo ljubezljiva ter hvaležna za vsako prijazno besedo, katero nameriš nanjo.

On ima veliko posestvo ter ima zelo rada goste. Žena pa si želi tudi nekaj razvedrila. Raditega rabita vendar hišno damo!

— Kaj pa mislis, da bi lahko nastopila?

— Kakor hitro hočeš. K nam, v Tiefbach prideš lahko vsako uro. Mama in Marička te bosta sprejeli z odprtimi rokami. Povsem drugačni sta postali v zadnjem času. Prav nič ni treba batiti se ju!

— Jaz se vendar ne bojim!

— Lepo. Kadarka pa boš prisla v Tiefbach, si lahko ogledaš tudi razmere pri Storkovih, predno se obvezesh. Če ti tam ne bo ugajalo, ti poščemo nekaj drugega. Eno pa ti rečem in zatrdim: — V Tiefbachu je dom tvojega brata, ki te pričakuje tam. Mi vti moramo zahvaliti se za mnogo in izkazala nam boš naravnost čast, ce nam boš omogočila napraviti kake protiusluge.

Lora mu je molče stisnila roko, kajti govoriti ni mogla prav nič več.

— Tako dober in zvest si, — si je mislila. — Tak je, kot se noben človek izka smrti njenega očeta...

— Zakaj ga ne more ljubiti, — si je mislila žalostno. — Boljši kot vse drugi, s katerimi se je sestala v življenju!

Ko je Lora zapustila krčmo, se je že včerilo.

Rudolf je jo spramil do vrat parka, nakar se je poslovil od nje.

Lora je korakala sama proti gradu, skozi alejo, ki je bila oropana vsega krasa.

V veči se je sestala z Ensbergom.

Njegovi kovčegi so stali, že prizapravljeni poleg njega, in on je hotel ravno oditi na dvorišče, kdaj bo prizapravljen avtomobil.

Ko je zagledal Loro, so zaiskile njegove oči. Ni mu bilo treba posloviti se od nje v navzočnosti drugih, kajti eno vprašanje je moral osebno nasloviti nanjo:

— Ai smem priti zopet, — pozneje, — temok spomlad?

Stopil je k njej z globokim priklonom.

Presenečeno se je ozrla na kovčge.

— Odpotujete, visokost?

— Da. — Brzjavka mojega strica me kliče k njegovemu bolniški postelji!

Govoril je še marskajk, a vse to je slišala Lora le napol, ko je pravno preko njegovih ustnic...

Njegove besede so bile prizrčne in njegovi pogledi vroči in vsljivi.

Sele tedaj je prišlo Lori kot spoznanje.

Veliko in kot presenečeno ga je pogledala. Ta pogled pa je jasno kazal, kaj vse besede, kako stope stvari zanj...

— Priti zopet? — je mrmrala Lora zmeleno.

— O ne. Strašno mi je žal, da sem vzbujala v vas upanja!... Vi ste delali iz mojega obnašanja napaka skele... Nisem bil tako odporna, kot bi moral biti... Bila pa sem v tako mučnem položaju...

— Milostna gospodinčna!

— Ne, nisem storila prav. Odit bi moral, že davno...

Govorila je hitro ter zmendeno. Nato pa mu je podala roko.

— Oprostite, mi visokost! Ne mislite več namé. Moje življenje je nesrečno in nikdar bi ne znala pripraviti drugemu srečo...

Se enkrat je stisnila roko in nato je ostal sam.

Lora pa je odhitela, vsa zmeleno, v svojo sobo.

Ona ga ne ljubi!

Ker ga pa ne ljubi, se je odrekla činu in bogastvu! Ravno to pa jo je dvigalo tako visoko nad druge ženske in čutil je povsem razločno:

— Potreboval bom dolgo časa, predno jo bom pozabil. On mora proč, dašč proč.

Ko bo njegova dolžnost pri bolniški postelji izpolnjena, se bo lahko vrnil v staro, nivredno življenje... a on ne mara tega...

On potrebuje močnejšega bodrila! On potrebuje nek nov narkotik, da bo mogel pozabit...

Prikazala se mu je druga slika. Videl je rmeni pesek ter nočne vrelce, ob katerih se plazi rjovečki lev...

Tam bo mogoče pozabil temne oči ter ticitanske lase...

Ocenjajte poglavje.

Ko je prisel Jošt Rickmers naslednjega jutra v obednico, je našel le svakinjo pri mizi.

Gospa Ethel je bila, kot vedno v zadnjem času, oblecena dokaj eleganco, a je sedela tam bleda in slabje volje.

Jošt je vpraskal po May in Lori Rutland. Obstoju Herwaya pa je ignoriral kot ponavadi.

— May je v svoji sobi in Eleanor... Jezen izraz je svignil preko lica gospa... Da, misli si, Jošt, Eleanor je proč! Raynokar mi je prinesla gospa Brinkenova poslovilo pismo od nje...

Zapustila nas je kar na enkrat... Omenila je seveda tudi snubitev Ensberga ter rekla, da je dosti boljše, če si prihranimo ustmeno razpravo o tej stvari...

— Ona je — proč? — je mrmral Jošt, zelo bleđ in prepaden. — Ta kaj moraš za njo, Ethel! Ona je brez sredstev! Le slučajno sem izvedel, da prodala svoj nakit, da pomaga svoji revni sorodnici. Kam, za sto vragov, se je mogla obrniti?

Oči gospa Ethel so postale zelo velike, vspriča tega razburjenja Jošta Rickmersa!

— Pomiri se nekolkok, dragi Jošt!

Prav nikakoga vzroka ni, da bi se tako razburjal radi usode Eleanor! Ona je šla k svojim sorodnikom, Bergmeistem v Tiefbach, da prejme tam službo družabnice neke bolne ženske. V splošnem pa moram priznati, da mi je celo ljubo, da te odiša! Eleanor je bila zelo nehvaležna ter trmoglava. Ensbergovo snubitev je konečno odklonila.

— Tako?

Jošt je olajšano vzdihnil ter kazal zopet svoj običajno, mrzl obraz.

— Pri svojih sorodnikih je spravljena! — je rekel Jošt mirno ter sedel za mizo.

Služabniki so se prikazali z jedili.

Tekom zavživljanja jedil niso prav nič govorili.

Ko so se služabniki zopet odstranili, je rekla gospa Rickmersova, vsa ogorčena:

— Hotela sem govoriti s teboj glede Herwaya. Komaj najdem primernih besed za njegovo obnašanje! Danes zjutraj se je odpeljal, ne da bi rekel May niti ene besedice, v Buccain ter ga niso videli več. Najbrž mu bo mati navila energično glavo. Moje potrpljenje je pri kraju!

— Tukaj ne zaležejo le besede, temveč dejanja, — je pripomnil Jošt temno.

— May sama ga mora spoditi!

— Ah, May! Ona tripi strašno, a ne izgovori tega. Človek niti ne ve, kaj se je pripetilo med njima.

Ethel je pričela viti svoji roki. — Sramotno je, da nima May niti malo ponosa, da uničuje svoje življenje s tem igralecem in zapravljenem!

— Vsled tega se zahvali pri baronici, ki ga je prisilila k tej poroki. On ima vsaj opravičenje, da ne ljubi May in da je pravzaprav ni hotel vzeti...

(Dalje prihodnjie.)

FRANC JOŽEF KOT UČENEC

Cesarju Francu Jožefu so izbrali, kakor znano najboljše strokovnjake in pedagoge tistega časa, da bi ga učili posameznih predmetov, ki se jih drugače navadni zemljani učimo po svetu. Njegova mati sama, nadvojvodinja Sofija, je strogo in pedantično nadzorovala in usmerjala ta pouk, udeleževala se je osebno vse izpitov, ki jih je polagal nje sin čeprav so trajali po cele dva do tri dni, in ob koncu vsakega meseca so ji morali posamezni učitelji pismeno poročati o predelan snovi in učnih uspehih. Položaj gospodov profesorjev v teh okoliščinah ni bilo posebno lahek. Morali bi strogo paziti na svojega gojenca, a kdo bi se mu upal ka, če je imel svoje muhe? V takinih okoliščinah si je pomagal vsak izmed gospodov po svojem značaju, posebno kadar je šlo za poročila nadvojvodinji Sofiji in redovanje. Profesor francoščine Dore si je izbral n. pr. najudobnejšo rešitev: bil je vedno navdušen. Ob vsaki prilikli je proslavljaj 'klasično franskočino' svojega gojenca in je občeval da ni se kakšnega boljšega reda čez 'odlično'. Veroučitelj abbe Columbus je bil strožji in se in ustrašil napraviti včasih kakšno korekturo in rdeče črto v nalogah prestolonaslednikov. Kanonik Kis profesor madjarčine, je bil več dvorjana, čeprav zmerenega. Bile so napake, ki jih ni hotel videti, a pri drugih se je izmazal tako, da jim je priznaval — originalnost. In tako nadvojvodinja ni dobila nikoli prav jasne in objektivne slike o zmožnosti svojega prvorjenca.

POZIV!

Vsi naročniki katerim je, oziroma bo v kratkem pošla naročnina za list, so naprošeni, da jo po možnosti čimprej obnove.

Uprava lista

Na obisk v staro domovino

zamore potovati vsak ameriški državljan in pa tudi vsak nedrizavljan, ki je postavljen potom došel v ta dežela. Kdor je toraj namenjen potovati to leto, naj se pridruži enemu našemu skupnemu izletu, pa bo udobno in brezkrhno potovel. To leto priredimo še sledeče izlete:

Po FRANCOSKI progi s parnikom "Ile de France" preko Havre:

DRUGI JESENSKI IZLET

3. oktobra

24. oktobra: TRETJI JESENSKI IZLET
12. decembra: VELIKI BOŽIČNI IZLET

Po COSULICH PROGI preko Trsta

PRIHODNJI IZLET

z motorno ladjo "VULCANIA"

dne 8. oktobra 1930

Nadzorni izlet po isti progi:
25. novembra — "SATURNIA" 10. decembra — "VULCANIA"

Za cene, za pojasnila in navodila glede potnih listov, vizejev, permitov itd., pišite na naštarjevo slovensko tvrdočko, preko katere so že sto stošči potovali v popolnem zadovoljstvu. Vsled 40 letne prakse v tem poslu vam lahko jamči za dobro in solidno postrežbo in pa kar je najvažnejše, da boste o vsem točno in pravilno poučeni.